

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

20 फेब्रुवारी 2024

राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय बातम्या

सर्वोच्च न्यायालयाने जंगलाची व्यापक व्याख्या कायम ठेवली

Verdict on woods

Some of the observations made by the SC over the pleas challenging the 2023 amendments to the Forest (Conservation) Act, 1980

■ The "all-encompassing" dictionary meaning will continue to hold field until the States and Union Territories prepare a consolidated record of forest lands

■ Environment Ministry should issue a circular in this regard to the States and Union Territories

■ Establishment of "zoos or safaris" must have the final approval of the top court

संदर्भ:

- 1996 च्या आदेशानुसार, सर्वोच्च न्यायालयाने केंद्र सरकारला सध्या जंगलाच्या व्यापक व्याख्येचे पालन करण्याचे निर्देश दिले आहेत.
- या निर्णयामुळे 1.97 लाख चौरस किमी अघोषित वनजमीन जंगलात समाविष्ट होणार आहे.

महत्त्वाचे मुद्दे:

- भारताचे सरन्यायाधीश डी.वाय. चंद्रचूड यांच्या नेतृत्वाखालील तीन न्यायाधीशांच्या खंडपीठाने वन (संवर्धन) कायदा, 1980 मध्ये 2023 च्या सुधारणांना आव्हान देणाऱ्या याचिकांवर सुनावणी करताना हे निर्देश दिले.
- हा कायदा मूळतः जंगलतोड आणि पर्यावरणीय असंतुलन रोखण्यासाठी लागू करण्यात आला होता.

शिफारसी:

- 2023 च्या सुधारणांमध्ये 1980 नंतर सरकारी नोंदींमध्ये केवळ घोषित जंगले आणि जंगले म्हणून नोंद झालेल्या जमिनींचा समावेश करण्यासाठी जंगलाची व्याख्या संकुचित करण्यात आली होती.
- तथापि, न्यायालयाने टी.एन. गोदवर्मन थिरुमुलपड प्रकरणात स्थापित केल्याप्रमाणे 'जंगल' या शब्दकोषातील अर्थाचे पालन करण्याच्या गरजेवर जोर दिला.
- न्यायालयाने स्पष्ट केले की 'जंगल' हे सरकारी रेकॉर्डमध्ये जंगल म्हणून नोंदलेल्या जमिनींपुरते मर्यादित असू नये.
- याने राज्ये आणि केंद्रशासित प्रदेशांना सरकारी नोंदींमध्ये 'जंगल' म्हणून नोंदवलेल्या सर्व जमिनींचे एकत्रित रेकॉर्ड संकलित करण्याचे निर्देश दिले आणि पर्यावरण मंत्रालयाला हे रेकॉर्ड 15 एप्रिल 2024 पर्यंत त्यांच्या वेबसाइटवर प्रकाशित करण्याचे निर्देश दिले.
- याव्यतिरिक्त, न्यायालयाने आदेश दिले की कोणत्याही सरकार किंवा प्राधिकरणाद्वारे प्राणीसंग्रहालय किंवा सफारीच्या स्थापनेला सर्वोच्च न्यायालयाकडून अंतिम मान्यता मिळणे आवश्यक आहे.
- जुलै 2024 मध्ये या प्रकरणाची पुन्हा सुनावणी होणार आहे.

मराठी

ADDAPEDIA

Daily Current Affairs Encyclopedia

मोरोधारो

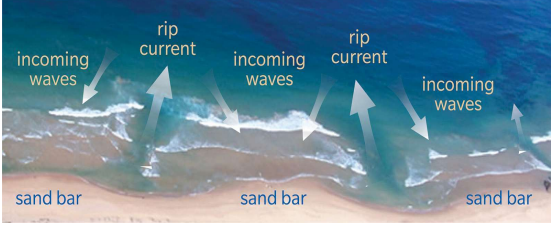
- पुरातत्वशास्त्रज्ञांनी अलीकडेच गुजरातमधील कच्छ जिल्ह्यात मोरोधारो नावाची तटबंदी असलेली हडप्पा वसाहत शोधून काढली.
- 2600-1900 BCE पूर्वीच्या, या वसाहतीत 102 मीटर बाय 58 मीटर तटबंदीची सरासरी 3.3 मीटर जाडी आहे.
- वसाहतीमध्ये 10x10m व्यासपीठ आणि एक विहीर समाविष्ट आहे.
- दफन पात्रे आणि हडप्पाची मातीची भांडी सापडली, ती ढोलावीराच्या वस्तूंसारखी होती.

IVC ची प्रमुख वैशिष्ट्ये:

- हडप्पा सभ्यता ही दक्षिण आशियातील पहिली नागरी सभ्यता होती, जी अंदाजे 800,000 वर्ग किमी पर्यंत व्यापलेली होती.
- प्रमुख हडप्पा शहरांमध्ये हडप्पा, मोहेंजोदारो, धोलावीरा, लोथल, सुरकोटाडा, कालीबंगन, बनावली आणि राखीगढी यांचा समावेश होतो.
- सभ्यतेच्या नगर नियोजनात आयताकृती ग्रिड पॅटर्न, नियोजित रस्ते आणि गल्ल्या, तटबंदी आणि उंचावलेला किल्ला आणि खालच्या शहरामध्ये विभागणी दर्शविली होती.
- हडप्पाने मोठ्या प्रमाणावर जळलेल्या विटांचा वापर केला होता आणि बहुमजली घरे, अंगण आणि अत्याधुनिक ड्रेनेज सिस्टीम असलेले चांगले विकसित निवासी क्षेत्र होते.

रिप प्रवाह

संदर्भ:

- इंडियन नॅशनल सेंटर फॉर ओशन इन्फॉर्मेशन सर्व्हिसेस (INCOIS), हैदराबाद आणि इंडियन स्पेस रिसर्च ऑर्गनायझेशन (ISRO) हे रिप प्रवाहांच्या संदर्भात सतत निरीक्षण आणि ऑपरेशनल अंदाज सूचना जारी करण्यासाठी एका प्रकल्पावर सहयोग करत आहेत.

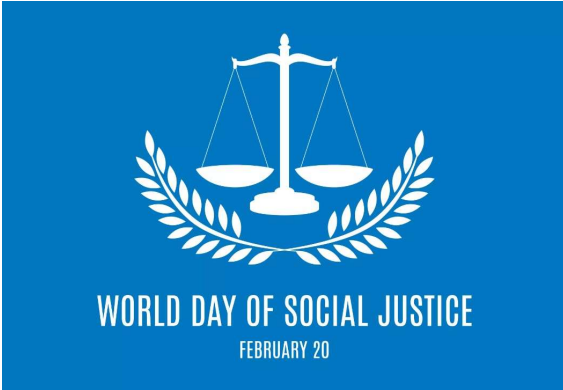
बद्दल:

- रिप प्रवाह हे समुद्रकिनाऱ्यावरून उघड्या महासागर, समुद्र किंवा तलावाकडे जाणारे शक्तिशाली पाण्याचे प्रवाह आहेत.
- त्यांची रुंदी 45 मीटर (150 फूट) पेक्षा जास्त असू शकते परंतु सामान्यतः 9 मीटर (30 फूट) पेक्षा कमी रुंद असते, ज्याचा वेग 8 किलोमीटर (5 मैल) प्रति तास असतो.
- रिप प्रवाह हे जागतिक स्तरावर सर्वात धोकादायक नैसर्गिक धोक्यांपैकी एक मानले जातात.

ते कसे तयार होतात?

- किनाऱ्याजवळ लाटा तुटतात, तुटणाऱ्या लाटा आणि समुद्रकिनारी पाणी साठते तेव्हा रिप प्रवाह तयार होतात.
- हे पाणी समुद्रात परत येण्याचा एक मार्ग म्हणजे रिप प्रवाह तयार करणे, पाण्याचा एक अरुंद प्रवाह किनाऱ्यापासून वेगाने दूर जातो, बहुतेकदा किनाऱ्याला लंब असतो.

जागतिक सामाजिक न्याय दिन

संदर्भ:

- संयुक्त राष्ट्र महासभेने 20 फेब्रुवारी हा वार्षिक जागतिक सामाजिक न्याय दिन म्हणून नियुक्त केला, 26 नोव्हेंबर 2007 रोजी जाहीर केलेल्या महासभेच्या 63व्या सत्रापासून लागू होतो.
- 2024 च्या जागतिक सामाजिक न्याय दिनाची थीम "ब्रिजिंग गॅप्स, बिल्डिंग अलायन्सेस" आहे.

भारतीय परिस्थितीत सामाजिक न्याय

- भारतामध्ये, सामाजिक न्याय ही एक बहुआयामी संकल्पना आहे ज्यामध्ये जातीवाद, महिलांवरील भेदभाव आणि आर्थिक असमानता यासह विविध समस्यांचा समावेश आहे.
- भारतीय संविधान विविध तरतुदींमध्ये ही संकल्पना स्वीकारते, ज्यात 'समाजवादी', 'सामाजिक आणि आर्थिक न्याय', 'समानता' इत्यादींचा प्रस्तावनेचा समावेश आहे, जे स्पष्टपणे सांगते की राज्य लोकांच्या सामाजिक कल्याणामध्ये मोठ्या प्रमाणावर सहभागी आहे. आणि समान समाजाची स्थापना करण्याचा प्रयत्न करतो.

सामाजिक न्यायाला मदत करणाऱ्या सरकारी योजना:

- मनरेगा

मराठी

ADDAPEDIA

To get free Live Classes,
Materials Scan this QR Code &
Download our Adda247 App

Daily Current Affairs Encyclopedia

- स्किल इंडिया मिशन
- आयसीडीएस
- पंतप्रधान आवास योजना
- अटल वायु अभ्युदय योजना (अवयव)
- पीएम-जनमन

Copyright © by Adda247

All rights are reserved. No part of this document may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording or otherwise, without prior permission of Adda247.

BILINGUAL
ADDAPEDIA
e-Books

NATIONAL |
INTERNATIONAL |
REGIONAL |
STATE SPECIFIC
CURRENT AFFAIRS
CURATED NOTES

IMPORTANT FOR ALL COMPETITIVE EXAMS